

Ver vooruit kijken is noodzaak

Kennis helpt preventie

PHOV vierde onlangs haar 25-jarig bestaan tijdens een middagsymposium in Utrecht. Centraal stond beleid voeren rond beroepsziekten. Kortetermijnrisico's voorkomen, prima. Maar wat kun je doen als de gevolgen nauwelijks merkbaar of pas over 25 jaar zichtbaar zijn?

tekst Jacqueline Joosten

Mevrouw Jansen (1947) is sinds 1985 kwaliteitscontroleur bij een bedrijf in medische producten. Met meer dan 30 handelingen per minuut is dit zwaar en repeterend werk. Als gevolg hiervan ontwikkelt ze vanaf 1994 steeds meer RSI-klachten (eerst elleboog-, dan schouderklachten en later slijtage aan nek en rug) en raakt uiteindelijk blijvend arbeidsongeschikt. Deze beroepsziekte heeft kunnen ontstaan in een bedrijf waarin RSI-klachten veel voorkomen: bij 50 procent van de werknemers, aldus een enquête. De klachten aan arm, nek en schouders ontstaan hier door de vele herhalende bewegingen bij kortcyclisch lopende-bandwerk. De bedrijfsarts: "Ze wilden een schoppende bedrijfsarts, eentje die werknemers aan het werk schopt. Het bedrijf had weinig aandacht voor het ontstaan van de beroepsziekte".

Dit is een casus die Wim Eshuis (wetenschappelijk bureau van vakbeweging De Burcht, Universiteit van Maastricht) presenteerde op het PHOV-jubileum. Hij constateert een nog steeds te gering besef van de relatie werk-gezondheid: "Bedrijfsartsen missen expertise, hebben lang niet altijd een onafhankelijke

positie en leggen hun focus vooral op 'terug naar het werk'."

Luisteren naar elkaar

Klachten worden vaak anders geframed en ook zouden ze vooral voortkomen uit de privéomgeving van de werknemer, of psychisch van aard zijn, aldus Eshuis. Experts en managers ontkennen het probleem, deskundigen luisteren niet naar elkaar. Een gemiste kans: bedrijven leveren zo geen informatie over beroepsziekten. De werknemer wordt al helemaal niet gehoord. Zo komt preventie niet van de grond. Daarom riep Eshuis op om slachtoffers te betrekken bij hun eigen preventie en het preventiebeleid, en de risico's bespreekbaar te maken in alle lagen van het bedrijf. Dat levert ook op korte termijn geld op, benadrukte bedrijfsarts Bart Goessens van DNV.GL. "Als een werknemer met RSI of burn-out uitvalt en bij mij langs komt, is het toch al te laat? Waarom niet eerder overleg over preventie aan de voorkant? Dat voorkomt verzuim en bespaart geld".

Leren van asbest

Prof. dr. Lex Burdorf liet aan de hand van de kennisontwikkeling rond asbest

zien dat de verhouding wetenschap-beleid-praktijk nog complex is. Het duurde jaren voordat de kennis over de gevaarlijke eigenschappen van asbest neersloeg in wetgeving terwijl er toch al veel beheersmaatregelen waren. Dit zorgt voor een stijgend aantal asbestslachtoffers, want de effecten van preventie zijn pas over langere tijd merkbaar. "Het succes van preventie is vaak onzichtbaar, het kan alleen worden en zelden worden aangetoond door interventieonderzoek".

Veiligheidskundigen moeten zich dit realiseren en hun opleiding moet aandacht besteden aan het maatschappelijke krachtenveld rond kennisontwikkeling en -toepassing. Zij moeten blijven letten op de korte- en lange-termijnconsequenties van arbeidsomstandigheden, inclusief de principes van preventie. Inzicht in nieuwe risico's zoals nano ontstaat door gegevens en kennis te delen. Een actieve opstelling in de bevordering van landelijke registratie van beroepsrisico's is belangrijk. Burdorf besluit: "Ver vooruit kijken is niet alleen een kunst, het is pure noodzaak!"

«